

**การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**

**Integrating Collaborative Listening and Podcasts into Instruction to Enhance
the Critical Listening Abilities of Lower Secondary Students**

ศุภณัฐ เดชรักษา¹ และ สร้อยสน สกมลรักษ์^{2*}
Suphanat Detraksa¹ and Soison Sakolrak^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์ที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์ ตัวอย่างวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 37 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ และแผนการจัดการเรียนรู้การฟังตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์ จำนวน 4 แผน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที (t) ผลการวิจัยพบว่า 1) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผนและคาดการณ์การฟัง ขั้นฟังและตรวจสอบความคิดครั้งแรก ขั้นอภิปรายคำตอบร่วมกัน ขั้นฟังซ้ำและยืนยันคำตอบ และขั้นสรุปผลและสะท้อนคิดการฟัง และ 2) นักเรียนมีความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การฟังแบบร่วมมือรวมพลัง, ความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ, พอดคาสต์, การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

¹ นิสิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล : suphanat.det@gmail.com
Master student in Division of Teaching Thai Language, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University. Email: suphanat.det@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล : sakolrak@gmail.com
Assistant Professor (Ph.D.) in Division of Teaching Thai Language, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University. Email: sakolrak@gmail.com

Abstract

This study aimed to: 1) synthesize instructional procedures based on a collaborative listening approach integrated with podcast use to enhance lower secondary school students' critical listening skills, and 2) compare students' critical listening abilities before and after instruction using this integrated approach. The sample comprised 37 seventh-grade students from a large secondary school in Bangkok, selected through purposive sampling. The research instruments consisted of a critical listening ability test and four instructional lesson plans, which were developed according to the collaborative listening approach with podcast integration. Data were analyzed using the mean (*M*), standard deviation (*SD*), and a paired-sample *t*-test. The findings indicated that: 1) the instructional process involved five stages- planning and predicting before listening, first listening and checking initial thoughts, discussing answers collaboratively, repetitive listening and confirming answers, and summarizing and reflecting on listening; and 2) students' critical listening abilities after the instruction were significantly higher than before the instruction at the .05 level.

Keywords: collaborative listening, critical listening skill, podcast, collaborative learning, lower secondary students

บทนำ

การฟังเป็นการรับสารขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยเฉพาะในบริบทการสื่อสารในโลกยุคปัจจุบันที่มีความซับซ้อนขึ้น ทำให้การฟังอย่างมีวิจารณญาณยิ่งทวีความสำคัญ โดยนักเรียนต้องใช้ความคิดพิจารณาสารที่ได้รับฟังอย่างถี่ถ้วน (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2561) สมาคมการศึกษาแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา (National Education Association [NEA], 2010) กล่าวถึงความสำคัญของการฟังอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นทักษะสำคัญของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยนักเรียนต้องฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจความหมายที่แท้จริงผ่านการตีความสาร และเข้าใจเจตนาของผู้พูดที่ซ่อนอยู่ในเนื้อหาของสิ่งที่ฟัง รวมทั้งใช้เทคโนโลยีได้อย่างหลากหลายเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการสื่อสาร การฟังอย่างมีวิจารณญาณนับเป็นคุณลักษณะด้านพฤติกรรมของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตประการหนึ่ง (ชูศักดิ์ เอื้อโชคชัย และคณะ, 2559)

การฟังอย่างมีวิจารณญาณเป็นการฟังในระดับที่สูงกว่าการฟังเพื่อความเข้าใจ ผู้ฟังต้องใช้กระบวนการคิดที่ลุ่มลึกในการจัดกระทำกับสารที่ได้รับฟัง (จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และ วีรวัฒน์ อินทรพร, 2556) คิดวิเคราะห์ ใคร่ครวญ แยกแยะ พิจารณา และวินิจฉัยสารที่ได้รับฟังอย่างถี่ถ้วนก่อนการตัดสินใจนำสารที่ได้รับฟังไปใช้ต่อ (จิรวัฒน์ เพชรรัตน์ และ อัมพร ทองใบ, 2555) การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย (จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และ วีรวัฒน์ อินทรพร, 2556; สมพร แพร่งพิพัฒน์, 2555; โสภณ สาทรสัมฤทธิ์ผล, 2558; Karaduz, 2010; Lundsteen, 1966) พบว่า การฟังอย่างมีวิจารณญาณมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ (1) การพิจารณาสาร หมายถึง การพิจารณาองค์ประกอบของสารที่ได้รับฟัง ได้แก่ ประเภทของสาร เจตนาในการส่งสาร ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร (2) การทำความเข้าใจเรื่อง หมายถึง การทำความเข้าใจเรื่องราวที่ได้รับฟัง

จับประเด็นสำคัญ ตีความหมายของเรื่อง และสรุปสาระสำคัญของ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร (3) การวิเคราะห์เรื่อง หมายถึง การระบุใจความหลักและใจความรองของเรื่อง และการแยกแยะเรื่องราวที่ได้รับฟังระหว่างส่วนที่เป็นความจริงและส่วนที่เป็นความเห็นของผู้พูดออกจากกัน (4) การประเมินคุณค่า หมายถึง การประเมินคุณค่าหรือข้อคิดจากรีวิวที่ได้รับฟัง รวมถึงการประเมินความน่าเชื่อถือโดยใช้ความรู้ และเหตุผลประกอบ และ (5) การตัดสินใจนำไปใช้ หมายถึง การนำความรู้ คุณค่า ข้อคิด และประสบการณ์ที่ได้จากการรับฟังไปประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา แสดงความคิดเห็น หรือปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ให้ความสำคัญกับทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด โดยระบุตัวชี้วัดในระดับมัธยมศึกษาว่า สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ รวมไปถึงกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะที่กำหนดสมรรถนะการสื่อสารให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ต้องสามารถรับและส่งสารผ่านสื่อที่หลากหลาย โดยปราศจากอคติ สรุปประเด็น ตีความ วิเคราะห์ และประเมินคุณค่าในมิติความจริง ความดี ความงาม ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

การฟังอย่างมีวิจารณญาณเป็นความสามารถที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนในรายวิชาภาษาไทย อย่างไรก็ตามนักเรียนมัศึกษามีปัญหาด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สาเหตุมาจากนักเรียนขาดความรู้ และทักษะการฟังขั้นพื้นฐาน โดยไม่สามารถระบุสาระสำคัญของเรื่อง เรียงลำดับความคิด สรุปความ ตีความ และประเมินค่าสารที่ได้รับ (กุลสตรี มันทิกะ และคณะ, 2565) เช่นเดียวกับผลการสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหญิงล้วนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนนักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.88 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีเพียงจำนวน 14 คน ส่วนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มีจำนวน 26 คน เมื่อพิจารณาทักษะย่อยแต่ละด้านพบว่า ด้านที่นักเรียนมีปัญหามากที่สุด คือ การวิเคราะห์เรื่อง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 17.50 และการตัดสินใจนำไปใช้ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 26.25 สะท้อนว่า นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเรื่องโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการฟัง แต่ไม่สามารถนำข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการคิดขั้นสูงได้ คือ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการนำไปใช้ ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนขาดวิจารณญาณในการรับสารผ่านการฟังในชีวิตจริง และไม่สามารถนำข้อมูลจากการฟังไปใช้ให้ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้

การสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 ท่าน ทำให้ทราบสาเหตุของปัญหาข้างต้นว่ามาจากช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้การพัฒนาทักษะภาษาผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาในบริบทการสื่อสารจริง โดยเฉพาะทักษะพื้นฐาน คือ การฟัง โดยหากนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนจะส่งผลต่อการทักษะภาษาในระดับที่สูงขึ้น คือ การพูด การอ่าน การเขียน และกลายเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ

และทำให้การรับสารในชีวิตประจำวันของนักเรียนขาดคุณภาพ จึงเป็นหน้าที่ของครูภาษาไทยที่ต้องพัฒนาความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนโดยเร็ว

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า การฟังแบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative listening) พัฒนามาจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Cross, 2010) โดยเชื่อว่า การมีปฏิสัมพันธ์ผ่านการสนทนานับเป็นวิถีทางพื้นฐานในการแลกเปลี่ยนความคิดและสร้างองค์ความรู้ จนเกิดเป็นทักษะเฉพาะบุคคล (Swain et al., 2011) มีวัตถุประสงค์ คือ ให้นักเรียนได้ร่วมกันสนทนาผ่านการอภิปรายเป็นคู่หรือกลุ่มในแต่ละชั้นการฟัง นักเรียนจะได้เรียนรู้หลักการและขั้นตอนการฟัง วางแผนการฟัง และทำแบบฝึกการฟังร่วมกันเป็นคู่ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการแก้ปัญหาในการจัดการกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการฟัง ซึ่งนักเรียนแต่ละคนประสบปัญหาและใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ต่างกันไป เมื่อนำปัญหามาอภิปรายร่วมกันทำให้นักเรียนได้ช่วยกันพิจารณาปัญหา หาสาเหตุ และหาทางออกร่วมกัน จนประสบผลสำเร็จในการฟังร่วมกัน นักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าจะช่วยชี้แนะการฟังที่ถูกต้องให้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถน้อยกว่า ส่วนนักเรียนที่มีความสามารถน้อยกว่าก็มีโอกาสได้รับความรู้ใหม่ นับเป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่นักเรียนจะได้เรียนรู้จากกันและกันตลอดเวลาขณะฟัง (Cross, 2011; Watkin et al., 2007; Webb & Matergeorge, 2003)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฟังแบบร่วมมือรวมพลัง เช่น Ardi (2015) พบว่า การอภิปรายกลุ่มช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเข้าใจ โต้แย้งด้วยเหตุผล และฝึกการสรุปสาระสำคัญ นักเรียนยังได้แลกเปลี่ยนกลวิธีการฟัง และให้ความสำคัญกระบวนการฟังมากกว่าคำตอบที่ถูกต้อง ทำให้ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งตรงกับองค์ประกอบด้านการพิจารณาสาร การทำความเข้าใจเรื่อง และการวิเคราะห์เรื่อง เช่นเดียวกับ Cross (2011) ที่พบว่า ช่วยให้นักเรียนได้ร่วมกันสนทนาผ่านการอภิปรายกลุ่ม เรียนรู้หลักการและขั้นตอนการฟัง วางแผนการฟัง และทำแบบฝึกการฟังร่วมกันเป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่นักเรียนได้เรียนรู้จากกันในทุกชั้นการฟัง นอกจากนี้นักวิชาการยังเห็นว่า การสอนการฟังไม่ควรให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบเดียวอีกต่อไป แต่ควรให้นักเรียนร่วมกันฟังและพูดคุยสนทนามากที่สุด โดยไม่เน้นให้ความสำคัญที่คำตอบที่ถูกต้อง แต่ให้ความสำคัญกับวิธีที่นำมาซึ่งคำตอบ คือ การร่วมกันแลกเปลี่ยนกลวิธีการฟังของนักเรียน (Cross, 2011; Watkin et al., 2007; Webb & Matergeorge, 2003) จึงช่วยส่งเสริมองค์ประกอบด้านการประเมินคุณค่าและด้านการตัดสินใจนำไปใช้ได้

การเรียนรู้การฟังจะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อครูเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับสภาพการณ์การสื่อสารในโลกยุคปัจจุบัน ผู้สอนสามารถประยุกต์สื่ออื่นที่เป็นประโยชน์มาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้การฟังแบบร่วมมือรวมพลังได้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะการฟังจะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อครูเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับสภาพการณ์การสื่อสารในโลกยุคปัจจุบัน (Vandergrift & Goh, 2012)

พอดคาสต์ เป็นสื่อสังคมที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังได้ดี (Indahsari, 2020) โดยสามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่านอินเทอร์เน็ต เน้นความสะดวกและความสนใจของผู้ฟังเป็นสำคัญ มีจุดประสงค์ในการใช้งานที่หลากหลายทั้งเพื่อความบันเทิงและการเรียนรู้ โดยผู้สอนสามารถปรับใช้ในการสอนทักษะภาษาได้

ตามความเหมาะสม เหมาะสมสำหรับใช้ส่งเสริมการฟังอย่างมีวิจารณญาณ เพราะเนื้อหาที่มีความหลากหลาย กว้างขวาง และกลุ่มเล็ก มีทั้งข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของผู้จัดรายการ (Chan-Olmsted & Wang, 2020) พอดคาสต์ในประเทศไทยมีสาระความรู้ที่น่าสนใจ มีเนื้อหาหลากหลาย ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม การศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา การเมืองการปกครอง (ปวรรัตน์ ระวัง, 2563) พอดคาสต์จึงเป็นสื่อที่ต้องใช้วิจารณญาณในการฟังอย่างสูง ทำให้มีความเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับนำมาให้นักเรียนฝึกการฟังเพื่อพัฒนาการวิเคราะห์เรื่อง การประเมินคุณค่า และการตัดสินใจนำไปใช้ ซึ่งเป็นการฟังระดับสูงเช่นกัน

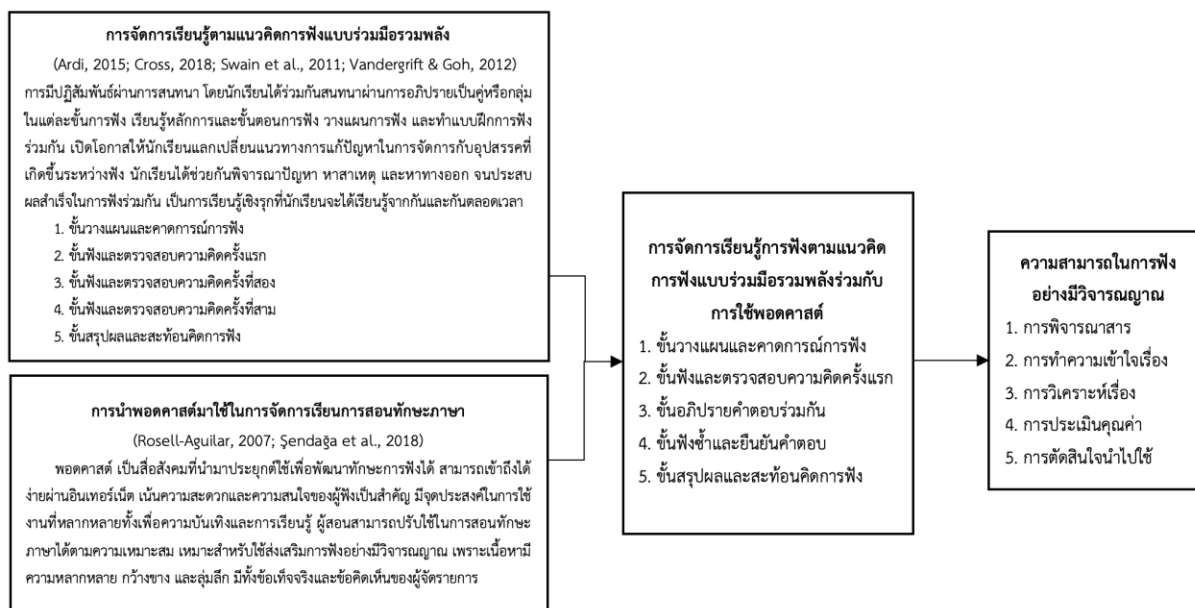
งานวิจัยในประเทศไทยที่ใช้พอดคาสต์เป็นสื่อการสอนฟังส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่ศึกษาผลของการใช้พอดคาสต์เพื่อพัฒนาการฟังภาษาอังกฤษ (พัชรินทร์ จันที, 2565) ส่วนงานวิจัยต่างประเทศพบทั้งงานวิจัยที่สังเคราะห์งานวิจัยในอดีตที่ใช้พอดคาสต์ในการสอนฟัง (Indahsari, 2020) พบว่า พอดคาสต์เป็นเทคโนโลยีการศึกษาที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ภาษาได้ โดยเฉพาะการฟัง ทั้งยังเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนอีกด้วย โดยผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า พอดคาสต์ช่วยเพิ่มความสนใจในการเรียนรู้การฟัง อย่างไรก็ตามงานวิจัยในอดีตส่วนมากใช้พอดคาสต์เพื่อพัฒนาการฟังเพื่อความเข้าใจ ซึ่งเป็นการฟังในระดับพื้นฐาน แต่ยังไม่พบการใช้พอดคาสต์เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ

นอกจากนี้ ยังพบงานวิจัยที่นำพอดคาสต์มาใช้ในการเรียนรู้ร่วมกับแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลัง คือ Saeedakhtar et al. (2021) ศึกษาผลของการเรียนรู้การฟังแบบร่วมมือรวมพลังผ่านพอดคาสต์ที่มีต่อการฟังเพื่อความเข้าใจและการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า คะแนนคำศัพท์และการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียน เช่นเดียวกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่พบว่าการฟังแบบร่วมมือรวมพลังช่วยส่งเสริมความสามารถในการฟัง (Ardi, 2015; Cross, 2018) จึงมีความน่าสนใจว่าเมื่อนำพอดคาสต์มาใช้ในการเรียนรู้ร่วมกับแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังในบริบทห้องเรียนภาษาไทยจะช่วยพัฒนาความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้หรือไม่

ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์จากนักวิชาการเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ (Ardi, 2015; Cross, 2018; Rosell-Aguilar, 2007; Şendağa et al., 2018; Vandergrift & Goh, 2012) สรุปได้ว่ามี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนและคาดการณ์การฟัง ขั้นที่ 2 ขั้นฟังและตรวจสอบความคิดครั้งแรก ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายคำตอบร่วมกัน ขั้นที่ 4 ขั้นฟังซ้ำและยืนยันคำตอบ และขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผลและสะท้อนคิดการฟัง แสดงได้ดังกรอบแนวคิดในการวิจัย (ภาพ 1)

ภาพ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือร่วมพลังร่วมกับการใช้พหุศาสตร์ที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือร่วมพลังร่วมกับการใช้พหุศาสตร์

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

1.2 ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน 37 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบวัดการฟังอย่างมีวิจารณญาณ และ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือร่วมพลังร่วมกับการใช้พหุศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบวัดการฟังอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบวัดปรนัยจำนวน 40 ข้อ คะแนนข้อละ 1 คะแนน รวม 40 คะแนน วัดองค์ประกอบของการฟังอย่างมีวิจารณญาณ 5 ด้าน ด้านละ 8 คะแนน แบ่งเป็น

5 ตอน โดยคัดเลือกบทฟังที่มีเนื้อหาและขนาดความยาวเหมาะสมจากรายการพอดคาสต์ในยูทูบ (YouTube) จำนวน 5 บทฟัง ได้แก่ ตอนที่ 1 เรื่อง โรงเรียนไร้โรงเรียน ตอนที่ 2 เรื่อง ปรากฏการณ์หิมะสีเลือด ตอนที่ 3 เรื่อง วาจาประทุษร้าย ตอนที่ 4 เรื่อง ขวัญเอย ขวัญมา และตอนที่ 5 เรื่อง ดัชนีการทุจริตประเทศไทย เกณฑ์การเลือกพอดคาสต์มาใช้ในการเรียนรู้ ได้แก่ เป็นพอดคาสต์วิดีโอสาธารณะ เนื้อหาไม่ประหลาดต่อนักเรียนและมีความน่าสนใจ มีความยาวไม่เกิน 5 นาที และเลือกใช้ทั้งพอดคาสต์ที่เป็นบันเทิงคดีและสารคดี

ผู้วิจัยตรวจคุณภาพโดยนำแบบวัดที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความตรง (Index of content validity: IOC) ความเหมาะสม ความครอบคลุม และความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์และนิยามของความสามารถที่ต้องการวัด กับแบบวัดความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยเลือกข้อสอบข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 เป็นต้นไป พบว่าแบบวัดการฟังอย่างมีวิจารณญาณมีค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยทุกรายการเท่ากับช่วง 0.6-1.0 หมายความว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือนิยามของความสามารถที่ต้องการวัด สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลวิจัยได้ ผู้วิจัยปรับปรุงแบบวัดตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่าง ได้แก่ ปรับข้อคำถามให้สอดคล้องกับระดับการฟังที่วัด และปรับการใช้ภาษาของข้อคำถามให้ถูกต้องและเข้าใจได้ง่ายโดยไม่ต้องตีความ เนื่องจากตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์ เป็นแผนรายหน่วย จำนวน 4 แผน แผนละ 2 คาบเรียน ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน รวม 8 คาบเรียน กำหนดเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 ฟังอย่างไรให้มีวิจารณญาณ หน่วยที่ 2 ทำไมมนุษย์ถึงต้องใช้สัตว์เป็นทูตสันถวไมตรี หน่วยที่ 3 นิยายที่ช่วยให้เราฝึกเป็นผู้ฟังที่ดี หน่วยที่ 4 บุคคลและผลงานดัง ซึ่งคัดเลือกมาจากจากรายการพอดคาสต์ในยูทูบ

แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละฉบับจัดการเรียนรู้ตามขั้นที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มี 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนและคาดการณ์การฟัง ขั้นที่ 2 ขั้นฟังและตรวจสอบความคิดครั้งแรก ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายคำตอบร่วมกัน ขั้นที่ 4 ขั้นฟังซ้ำและยืนยันคำตอบ และขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผลและสะท้อนคิดการฟัง โดยงานวิจัยนี้ใช้พอดคาสต์วิดีโอสาธารณะในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากเข้าถึงได้ง่ายโดยไม่มีค่าใช้จ่าย มีเนื้อหาหลากหลาย และมีภาพประกอบทำให้น่าสนใจ โดยนักเรียนต้องใช้การฟัง ดู และลงมือปฏิบัติไปพร้อมกัน เนื่องจากการส่งเสริมการฟังอย่างมีวิจารณญาณผู้ฟังต้องได้เรียนรู้รอบด้าน การดูภาพและวิดีโอประกอบจะทำให้เกิดความเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น และสามารถนำข้อมูลที่รับฟังและดูมาประกอบการคิดพิจารณาสาร ทำความเข้าใจเรื่อง วิเคราะห์เรื่อง ประเมินคุณค่า และตัดสินใจนำไปใช้ได้

ผู้วิจัยตรวจคุณภาพโดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความตรง (IOC) ความเหมาะสม ความครอบคลุม และความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์และนิยามของความสามารถที่ต้องการวัดกับแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 เป็นต้นไป พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์มีค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยทุกรายการเท่ากับช่วง

0.6-1.00 หมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือนิยามของความสามารถที่ต้องการวัด สามารถนำไปใช้ในการทดลองได้ ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปใช้ทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนกลุ่มที่คล้ายกับตัวอย่างวิจัย โดยปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน จัดลำดับขั้นตอนกิจกรรมให้มีความต่อเนื่องและส่งเสริมการฟังแบบร่วมมือรวมพลัง และกำหนดการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 วัดความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ (pre-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ ใช้ระยะเวลา 50 นาที

3.2 จัดการเรียนรู้การฟังอย่างมีวิจารณญาณแก่นักเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้การฟังตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์ โดยใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน รวมทั้งสิ้น 8 คาบเรียน ระหว่างการทดลองผู้วิจัยบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในบันทึกหลังหน่วยการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการอภิปรายผล

3.3 วัดความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ (post-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ ใช้ระยะเวลา 50 นาที

3.4 นำผลคะแนนความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ จากนั้นสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำคะแนนความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้มาคำนวณค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตัวอย่างสองกลุ่มที่สัมพันธ์กัน (paired sample t -test)

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำผลการบันทึกหลังแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยมาวิเคราะห์และอภิปรายความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนจากผลการวิจัยที่พบ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ข้อตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์ เกิดจากแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลัง (Ardi, 2015; Cross, 2018; Vandergrift & Goh, 2012) และแนวคิดการนำพอดคาสต์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทักษะภาษา โดยมีเกณฑ์การเลือกพอดคาสต์มาใช้ในการเรียนรู้ ได้แก่ เป็นพอดคาสต์วิดีโอสาธารณะ เนื้อหา มีประโยชน์ต่อนักเรียนและ

มีความน่าสนใจ มีความยาวไม่เกิน 5 นาที และเลือกใช้ทั้งพอดคาสต์ที่เป็นบันทึกเสียงและสารคดี (Rosell-Aguilar, 2007; Sendağ et al., 2018) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวางแผนและคาดการณ์การฟัง เป็นขั้นที่นักเรียนเตรียมความพร้อมสำหรับการฟังโดยจับคู่หรือกลุ่มกับเพื่อน โดยครูนำคำศัพท์ รูปภาพ หรือข้อมูลบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ให้นักเรียนฟังมาให้ นักเรียนได้พูดคุยร่วมกันเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์เดิมและคาดการณ์เรื่องที่กำลังจะได้ฟัง

2. ขั้นฟังและตรวจสอบความคิดครั้งแรก เป็นขั้นที่นักเรียนฟังบทฟังครั้งแรก แล้วพิจารณาคำถามในแบบฝึก โดยครูเปิดพอดคาสต์ให้นักเรียนฟัง และนักเรียนจดบันทึกคำตอบของตนเองในระหว่างการฟัง

3. ขั้นอภิปรายคำตอบร่วมกัน เป็นขั้นที่นักเรียนนำคำตอบและข้อมูลที่ได้จากการฟังครั้งแรกมา ร่วมกันอภิปรายตามประเด็นต่าง ๆ จากคำถามในแบบฝึกการฟัง ได้แก่ ประเภของบทฟัง ใจความสำคัญของ เรื่อง ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของเรื่อง ข้อคิด คุณค่า และความน่าเชื่อถือของเรื่อง และแนวทางการนำไป ปรับใช้ในสถานการณ์จริง โดยนักเรียนร่วมกันพูดคุยเพื่อพิจารณาความถูกต้องของคำตอบและกลวิธีระหว่าง การฟัง รวมถึงเปรียบเทียบคำตอบที่เหมือนและต่างกัน เพื่อวางแผนการฟังอย่างรอบคอบในครั้งต่อไป

4. ขั้นฟังซ้ำและอภิปรายเพื่อยืนยันคำตอบ เป็นขั้นที่ครูเปิดพอดคาสต์ให้นักเรียนฟังซ้ำ 2-3 ครั้ง โดยพิจารณาตามความสามารถของนักเรียน จากนั้นให้นักเรียนอภิปรายคำตอบร่วมกันกับเพื่อนอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ ปรับแก้คำตอบ และยืนยันคำตอบของตนเอง

5. ขั้นสรุปผลและสะท้อนคิดการฟัง เป็นขั้นที่ครูเฉลยคำตอบที่ถูกต้องของคำถามในแบบฝึก การฟัง และนักเรียนทบทวนความรู้ความเข้าใจจากการฟัง พิจารณาผลสำเร็จและข้อผิดพลาดในการฟัง พูดคุย แลกเปลี่ยนและประเมินการใช้วิธีการฟังเพื่อทำแบบฝึกและจากประเภเนื้อหาที่ได้ฟัง

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยใน ภาพรวมหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ ($M = 26.62, SD = 4.42$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับการจัดการ การเรียนรู้ ($M = 24.16, SD = 4.49$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านการพิจารณาสาร ด้านการวิเคราะห์เรื่อง และด้านการประเมินคุณค่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการจัดการ การเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการทำความเข้าใจ เรื่องและด้านการตัดสินใจนำไปใช้ มีคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการ การเรียนรู้ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 1)

ตาราง 1

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์

ความสามารถในการฟัง อย่างมีวิจารณญาณ	n	คะแนน เต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
			M	SD	M	SD		
ภาพรวม	37	40	24.16	4.49	26.62	4.42	4.40	<.001*
1. การพิจารณาสาร	37	8	5.38	1.16	5.95	1.41	2.65	.006*
2. การทำความเข้าใจเรื่อง	37	8	6.24	1.57	6.32	1.16	.29	.386
3. การวิเคราะห์เรื่อง	37	8	4.65	1.48	5.24	1.42	2.33	.013*
4. การประเมินคุณค่า	37	8	3.89	1.41	4.38	1.46	2.35	.012*
5. การตัดสินใจนำไปใช้	37	8	4.78	1.51	5.08	1.50	1.48	.074

*หมายเหตุ : $p < .05$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยทำให้สามารถอภิปรายได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น 5 ขั้นตอน (Ardi, 2015; Cross, 2018; Rosell-Aguilar, 2007; Şendağa et al., 2018; Vandergrift & Goh, 2012) เป็นการจัดการเรียนรู้การฟังแนวใหม่ที่นักเรียนได้ฟังและอภิปรายคำตอบร่วมกันกับเพื่อนต่างจากการเรียนรู้การฟังแบบดั้งเดิมที่นักเรียนฟังและตอบคำถามเป็นรายบุคคล การเรียนรู้การฟังแบบร่วมมือรวมพลังเป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่เปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกคิดวิเคราะห์ในระดับที่สูงกว่าปกติจากการอภิปรายคำตอบร่วมกันกับเพื่อน (Cross, 2011; Watkin et al., 2007; Webb & Matergeorge, 2003) จึงช่วยส่งเสริมความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณได้

ขั้นแรก ขั้นวางแผนและคาดการณ์การฟัง เป็นขั้นที่นักเรียนพูดคุยทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การฟังพอดคาสต์และการฟังในชีวิตจริง เพื่อกระตุ้นความตื่นตัวทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผู้วิจัยให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนที่นั่งข้างกันในการฟังครั้งแรก และเปลี่ยนคู่ในการฟังครั้งถัดไป ขั้นนี้สำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกัน เพราะช่วยให้นักเรียนเปิดใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Cross, 2018) โดยครูให้นักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการฟัง เสนอคำศัพท์หรือรูปภาพให้นักเรียนคาดการณ์เรื่องราว ผู้วิจัยสังเกตว่านักเรียนมีความใคร่รู้ พยายามสืบค้นข้อมูล ชักถาม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคู่ของตน และเพื่อนโดยรอบ ตรงกับที่ Ardi (2015) พบว่า การเรียนรู้การฟังเป็นกลุ่มโดยพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสงสัยใคร่รู้ในการฟังมากขึ้น

ขั้นที่สอง ขั้นฟังและตรวจสอบความคิดครั้งแรก และขั้นที่สาม ขั้นอภิปรายคำตอบร่วมกัน เป็นขั้นที่ครูเปิดพอดคาสต์ให้นักเรียนฟังครั้งแรก จากนั้นนักเรียนแต่ละคู่อภิปรายคำตอบร่วมกัน โดยพบว่า หลังการฟังครั้งแรกนักเรียนจำนวนมากตอบคำถามการฟังได้เพียง 1-2 ข้อเท่านั้น เนื่องจากคำถามต้องใช้การคิดวิเคราะห์ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายร่วมกันจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนตอบคำถามข้อที่เหลือได้ คือ นักเรียนได้คิดวิเคราะห์คำตอบระหว่างการสนทนากับเพื่อน และเปรียบเทียบคำตอบกับเพื่อนว่าแตกต่างหรือสอดคล้องกันในส่วนใดบ้าง (Ardi, 2015; Vandergrift & Goh, 2012)

ขั้นที่สี่ ขั้นฟังซ้ำและอภิปรายเพื่อยืนยันคำตอบ เป็นขั้นที่ครูเปิดพอดคาสต์ให้นักเรียนฟังซ้ำ โดยจำนวนครั้งพิจารณาตามความสามารถของนักเรียน จากนั้นให้นักเรียนอภิปรายคำตอบร่วมกันอีกครั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับแก้ และยืนยันคำตอบในแบบฝึก การอภิปรายคำตอบซ้ำทำให้นักเรียนได้คิดซ้ำในประเด็นเดิม ช่วยให้คำตอบมีความถูกต้องแม่นยำ ในขั้นนี้ผู้วิจัยเปิดพอดคาสต์ให้นักเรียนฟังซ้ำอีกครั้งเดียว เนื่องจากการฟังในชีวิตจริงนักเรียนไม่มีโอกาสได้ฟังซ้ำหลายครั้ง อีกทั้งการฟังซ้ำมีจุดประสงค์หลักเพื่อให้นักเรียนตรวจสอบคำตอบที่ไม่ตรงกับเพื่อน (Ardi, 2015; Vandergrift & Goh, 2012) นอกจากนี้การให้นักเรียนฟังจำนวนน้อยครั้งยังช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ว่าตนเองต้องมีสมาธิในการฟังมากขึ้น

ขั้นที่ห้า ขั้นสรุปผลและสะท้อนคิดการฟัง เป็นขั้นที่นักเรียนทบทวนความรู้ความเข้าใจจากการฟัง พิจารณาผลสำเร็จและข้อผิดพลาดในการฟัง พูดคุยแลกเปลี่ยนและประเมินการใช้วิธีการฟังเพื่อทำแบบฝึก และจากประเภทเนื้อหาที่ได้ฟัง และระบุทักษะการฟังที่ต้องพัฒนาตนเองในครั้งต่อไป การสังเกตคำตอบของนักเรียนพบว่า เป็นคำตอบที่กว้างและหลากหลายตามกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่แตกต่างกันของนักเรียน ครูมีหน้าที่แนะนำแนวคำตอบและกลวิธีการฟังที่ทำให้ได้มาซึ่งคำตอบมากกว่าการเฉลยคำตอบ เพื่อให้นักเรียนพิจารณาความสำเร็จและข้อควรพัฒนาในการฟังครั้งต่อไป (Ardi, 2015; Vandergrift & Goh, 2012)

เป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ข้างต้น คือ การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านการฟัง การตรวจประเมินคำตอบในแบบฝึกการฟังจึงไม่ควรตัดสินว่าถูกหรือผิด แต่เน้นที่กระบวนการคิดอันนำมาซึ่งคำตอบ โดยครูต้องกระตุ้นนักเรียนให้แลกเปลี่ยนกลวิธีการฟังที่แตกต่างกันโดยใช้คำถาม เช่น “คำตอบของนักเรียนและเพื่อนมีข้อใดบ้างที่เหมือนและต่างกัน” หรือ “นักเรียนลองถามเพื่อนว่าทำไมจึงให้คำตอบนี้” และในขั้นฟังซ้ำและและอภิปรายเพื่อยืนยันคำตอบ ครูควรให้นักเรียนนำเสนอคำตอบพร้อมเหตุผล เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการคิดโดยใช้คำถาม เช่น “ทำไมนักเรียนให้คำตอบในลักษณะนี้” หรือ “นักเรียนใช้ข้อมูลส่วนใดจากการฟังเป็นเหตุผลประกอบ” (Ardi, 2015; Cross, 2018; Swain et al., 2011; Vandergrift & Goh, 2012)

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์

ผลการเปรียบเทียบคะแนนการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านการพิจารณาสารด้านการวิเคราะห์เรื่อง และด้านการประเมินคุณค่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าหลังการจัดการเรียนรู้การฟังแบบ

ร่วมมือรวมพลังนักเรียนจะมีความสามารถในการฟังสูงขึ้น (Ardi, 2015; Cross, 2018; Saeedakhtar et al., 2021) ส่วนด้านการทำความเข้าใจเรื่องและด้านการตัดสินใจนำไปใช้ มีคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นเพราะด้านการทำความเข้าใจเรื่องมีคะแนนก่อนการจัดการเรียนรู้สูงอยู่แล้วส่งผลให้คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญ ส่วนด้านการตัดสินใจนำไปใช้เป็นการฟังอย่างมีวิจารณญาณระดับที่สูงที่สุด ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการพัฒนา

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้การตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น 5 ขั้นตอน มีลักษณะสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณทุกองค์ประกอบ ในแต่ละขั้นนักเรียนได้ฝึกการคิดขั้นสูงผ่านการอภิปรายคำตอบร่วมกัน การพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้เป็นจุดเริ่มต้นของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้นักเรียนรู้จักไตร่ตรองคำตอบและแสวงหาเหตุผลประกอบการตอบคำถาม เปิดโอกาสให้นักเรียนพูดคุยโต้ตอบร่วมกันมากที่สุด โดยใช้คำถามการฟังเป็นประเด็นหลักในการอภิปราย และใช้คำถามกระตุ้นการคิดในระหว่างการอภิปรายเพื่อช่วยให้นักเรียนถกเถียงถึงประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ เป็นไปตามที่ Cross (2018) เสนอว่า การฟังเป็นความสามารถที่ควรเรียนรู้ร่วมกัน โดยครูจัดให้นักเรียนได้พูดคุยอภิปรายเป็นคู่หรือกลุ่มมากกว่าการฟังเดี่ยว เพื่อเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ เพราะการฟังเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการคิด เมื่อนักเรียนรับฟังสารแล้วจึงนำไปสารถนั้นไปประมวลผลต่อการอภิปรายเป็นคู่หรือกลุ่มจึงช่วยกระตุ้นการคิดได้ดีกว่าการฟังเดี่ยว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้การตามแนวคิดการฟังแบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการใช้พอดคาสต์มีผลต่อการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ดังนั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ครูต้องชี้ให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์ของการเรียนรู้การร่วมกันให้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่อาจไม่คุ้นชิน และยกตัวอย่างปัญหาความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันว่าเป็นเรื่องปกติในการเรียนรู้ร่วมกัน ครูยังควรสำรวจประเด็นที่นักเรียนสนใจล่วงหน้าหรือบูรณาการร่วมกับรายวิชาอื่น เพื่อนำพอดคาสต์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้แต่ละขั้นโดยเริ่มจากการฟังขั้นพื้นฐานก่อนแล้วจึงเพิ่มระดับความซับซ้อนสู่การฟังขั้นสูง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การฟังอย่างเป็นกระบวนการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากตัวแปรตามของการวิจัยครั้งนี้คือการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไปพัฒนาการฟังเพื่อทำความเข้าใจของนักเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกันหรือพัฒนาทักษะการฟังร่วมกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเนื่องจากเป็นการศึกษาในตัวอย่างกลุ่มเล็กและเป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว จึงสรุปไม่ได้อย่างแท้จริงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเป็นตัวแปรหลักของการพัฒนาการของนักเรียนอย่างแท้จริง ควรมีการเปรียบเทียบกับนักเรียนห้องอื่นที่เรียนแบบปกติด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย. <https://academic.obec.go.th/web/news/view/75>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *ร่างกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. <https://cbethailand.com/หลักสูตร-2/กรอบหลักสูตร/ดาวน์โหลด-ร่าง-กรอบหลัก/>
- กุลสตรี มันทิกะ, สมฤทัย จันทฤตมากร, และ ทศนีย์ เศรษฐพงษ์. (มีนาคม, 2565). *การพัฒนาความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับบทเพลงร่วมสมัย ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชมะสิริอนุสรณ์* [Paper presentation]. การนำเสนอผลงานวิจัยของนักศึกษา สาขาการศึกษา ระดับปริญญาตรี ครั้งที่ 4, ออนไลน์ <https://edu.ssru.ac.th/useruploads/files/20230122/1b5b3cb84b99174c171c7f14edb21771c315834e.pdf>
- จิรวรรณ เพชรรัตน์ และ อัมพร ทองใบ. (2555). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. โอเดียนสโตร์.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และ วีรวัฒน์ อินทรพร. (2556). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2561). การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 เป็นฐาน: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 46(1), 171-184. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/113659>
- ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย, อาชญญา รัตนอุบล, และ สุวิจิตา จรุงเกียรติกุล. (2559). คุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับเยาวชนไทย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 44(4), 63-80. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/105868>
- ปวรรัตน์ ระเวง. (2563). การวิเคราะห์เนื้อหาพหุศาสตร์ : บริการโอทีทีในกิจการกระจายเสียงของประเทศไทย. *วารสารวิชาการ กสทช.*, 4(4), 214-250. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBTC_Journal/article/view/147332
- พัชรินทร์ จันทิ. (2565). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้ผ่านพหุศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเชียงดาววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. NU Intellectual Repository. <http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5076>
- สมพร แ่งพิพัฒน์. (2555). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โอเดียนสโตร์.
- โสภณ สาทรสัมฤทธิ์ผล. (2558). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ทริบเพิล เอ็ดดูเคชั่น.

ภาษาอังกฤษ

- Ardi, H. (2015). Teaching listening through collaborative work: Can we do it?. In A. Rogers, H. Syarif, Z. Amri, Rusdi, Hamzah, Refnaldi, & H. Ardi (Eds.), *Shaping the New Trends of English Teaching and Studies. The Third of International Seminar on English Language Teaching 2015* (pp. 205-210). Proceedings of ISELT FBS Universitas Negeri Padang. <https://ejournal.unp.ac.id/index.php/selt/article/view/6305>
- Chan-Olmsted, S., & Wang, R. (2020). Understanding podcast users: Consumption motives and behaviors. *New Media & Society*, 24(3), 557-832. <https://doi.org/10.1177/1461444820963776>
- Cross, J. (2010). Raising L2 listeners' metacognitive awareness: A sociocultural theory perspective. *Language Awareness*, 19, 281-97. <https://doi.org/10.1080/09658416.2010.519033>
- Cross, J. (2011). Social-cultural-historical contradictions in L2 listening lesson: A joint activity system analysis. *Language Learning*, 61, 820-867. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9922.2011.00658.x>
- Cross, J. (2018). Collaborative listening. In J. I. Lontas, H. Nassaji, & M. DelliCarpini (Eds.), *The TESOL encyclopedia of English language teaching*. <https://doi-org.chula.idm.oclc.org/10.1002/9781118784235.eelt0598>
- Indahsari, D. (2020). Using podcast for EFL students in language learning. *Journal of English Educators Society*, 5(2), 103-108. <https://doi.org/10.21070/jees.v5i2.767>
- Karaduz, A. (2010). Language Skills and Critical Thinking. *Turkish Studies*. 5(3), 1567-1593. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.1572>
- Lundsteen, S. W. (1966). Critical listening: An experiment. *The Elementary School Journal*, 66(6), 311-315. <https://doi.org/10.1086/460306>
- National Education Association (NEA). (2010). *Preparing 21st century students for a global society: An educator's guide to the "four Cs."*. <https://dl.icdst.org/pdfs/files3/0d3e72e9b873e0ef2ed780bf53a347b4.pdf>
- Rosell-Aguilar, F. (2007). Top of the pods-In search of a podcasting "Podagogy" for language learning. *Computer Assisted Language Learning*, 20(5), 471-492. <https://doi.org/10.1080/09588220701746047>

- Saeedakhtar, A., Haqju, R., & Rouhi, A. (2021). The impact of collaborative listening to podcasts on high school learners' listening comprehension and vocabulary learning. *System*, 101, Article 102588. <https://doi.org/10.1016/j.system.2021.102588>
- Şendağa, S., Gedik, N., & Toker, S. (2018). Impact of repetitive listening, listening-aid and podcast length on EFL podcast listening. *Computers & Education*, 125, 273-283. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2018.06.019>
- Swain, M., Kinnear, P., & Steinman, L. (2011). *Sociocultural theory in second language education: An introduction through narratives*. Multilingual Matters.
- Vandergrift, L., & Goh, C. (2012). *Teaching and learning second language listening: Metacognition in action*. Routledge.
- Watkins, C., Carnell, E., & Lodge, C. (2007). *Effective learning in classrooms*. Paul Chapman.
- Webb, N., & Mastergeorge, A. (2003). Promoting effective helping behavior in peer-directed groups. *International Journal of Educational Research*, 39, 73-97. [https://doi.org/10.1016/S0883-0355\(03\)00074-0](https://doi.org/10.1016/S0883-0355(03)00074-0)